

Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta

2020/2201(INI)

22.3.2021

MIETINTÖLUONNOS

kansalaiskeskusteluista ja kansalaisten osallistumisesta EU:n päätöksentekoon
(2020/2201(INI))

Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta

Esittelijä: Helmut Scholz

Vetoamusvaliokunta (*)

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 57 artikla

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
PERUSTELUT	7
LIITE: LUETTELO YHTEISÖISTÄ TAI HENKILÖISTÄ, JOILTA ESITTELIJÄ ON SAANUT TIETOJA	12

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

kansalaiskeskusteluista ja kansalaisten osallistumisesta EU:n päätöksentekoon (2020/2201(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklan 3 kohdan,
 - ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 11 artiklan,
 - ottaa huomioon 15. tammikuuta 2020 antamansa päätöslauselman Euroopan parlamentin kannasta Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin¹,
 - ottaa huomioon 18. kesäkuuta 2020 antamansa päätöslauselman Euroopan parlamentin kannasta Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin²,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,
 - ottaa huomioon ... valiokunnan lausunnon...,
 - ottaa huomioon ... valiokunnan mietinnön...,
- A. ottaa huomioon, että useiden eurobarometri-tutkimusten mukaan suuri osa EU:n kansalaisista ei ole tyytyväinen demokratian toimintaan EU:ssa eikä luota sen toimielimiin; ottaa huomioon, että tämä käsitys ei vallitse ainoastaan EU:n tasolla vaan myös kansallisella tasolla;
- B. ottaa huomioon, että huomattava osa EU:n kansalaisista kokee, ettei heitä kuulla ja että EU on etäinen taho;
- C. ottaa huomioon, että SEU-sopimuksen 10 artiklan 3 kohdan mukaan kaikilla kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa ja päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia;
- D. ottaa huomioon, että EU:n ainoilla alhaalta ylöspäin suuntautuvilla välineillä eli eurooppalaisella kansalaisaloitteella, kanteluilla Euroopan oikeusasiamiehelle ja parlamentille esitetyillä vetoamuksilla on melko vähäinen oikeudellinen ja poliittinen vaikutus;
- E. ottaa huomioon, että komission järjestämät julkiset verkkokuulemiset on suunnattu pääasiassa tietyille kohderyhmälle, mikä tarkoittaa, että ne eivät tavoita merkittävää osaa väestöstä;

¹ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0010.

² Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0153.

- F. ottaa huomioon, että komission järjestämät kansalaiskeskustelut ovat keino tarjota kansalaisille tietoa sen sijaan, että heidän kanssaan käydään keskustelua heidän visiostaan ja siitä, mitä he haluaisivat muuttaa EU:ssa;
- G. ottaa huomioon, että nykyiset osallistumisvälineet, kuten eurooppalainen kansalaisaloite, julkiset kuulemiset ja kansalaiskeskustelut, eivät tarjoa kansalaisille kovinkaan tehokkaita keinoja vaikuttaa EU:n päätöksentekoon;
- H. ottaa huomioon, että useimpia osallistumisen muotoja käyttävät yleensä järjestäytyneet eturyhmät eivätkä yksittäiset kansalaiset; ottaa huomioon, että yksittäiset kansalaiset eivät juurikaan tunne olemassa olevia osallistumisvälineitä;
- I. katsoo, että nykyisillä osallistumisvälineillä ei maksimoida kansalaisten mahdollisuuksia osallistua EU:n demokraattisen legitimiuden vahvistamiseen ja tuntea omakseen pyrkimyksiä muuttaa EU:ta kansalaisten tarpeiden ja visioiden suuntaan;
- J. ottaa huomioon, että uudistamalla nykyisiä osallistumisvälineitä ja kehittämällä eurooppalaista julkista aluetta voidaan osaltaan vahvistaa EU:n demokraattista legitimiyyttä;
- K. katsoo, että kansalaiskasvatuksen eurooppalaista ulottuvuutta on vahvistettava parantamalla kansalaisten tietämystä EU:sta, jotta heidän osallistumisensa olisi mahdollista;
- L. toteaa, että kansalaisten osallistumista koskevat onnistuneet hankkeet ovat osoittaneet, että kansalaiset haluaisivat osallistua säännöllisesti EU:n päätöksentekoprosesseihin;
- M. ottaa huomioon, että Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi tarjoaa arvokasta kokemusta laajamittaisesta yhteydenpidosta kansalaisten kanssa, mistä on otettava opiksi;
1. korostaa tarvetta pohtia, miten unionista voi tulla demokraattisempi ja tehokkaampi; katsoo, että unionin perusteellista uudistamista ja perussopimukseen mahdollisesti tehtäviä muutoksia, jotka tekisivät unionista tehokkaamman, yhtenäisemmän, demokraattisemman, solidaarisemman, itsenäisemmän ja selviytymiskykyisemmän, voidaan vahvistaa toimimalla suoraan kansalaisten kanssa;
 2. ottaa huomioon, että nykyisiä osallistumisvälineitä olisi parannettava, jotta kansalaisten osallistuminen olisi esteettömämpää;
 3. pitää hyödyllisenä ottaa kansalaiset mukaan eurooppalaisen julkisen alan kehittämiseen ja EU:n demokraattisen legitimitetin vahvistamiseen;
 4. korostaa, että EU:n toimielinten on saatava tietoa kansalaisten huolenaiheista ja että niiden on kiinnitettävä enemmän huomiota näihin huolenaiheisiin;
 5. korostaa tarvetta ottaa erityisesti nuoret mukaan poliittiseen keskusteluun Euroopan tulevaisuudesta, sillä tämänpäiväiset päätökset määräävät heidän tulevaisuutensa;

6. korostaa, että tarvitaan pysyviä osallistumismekanismeja, jotka mahdollistavat kansalaisten osallistumisen EU:n päätöksentekoon;
7. korostaa, että säännöllisesti järjestetyt kansalaiskeskustelut voisivat palvella eri tarkoituksia, kuten vuotuisten poliittisten tai lainsäädännöllisten painopisteiden määrittämistä, ehdotusten laatimista erityisistä kysymyksistä, toimielimiin liittyvistä asioista keskustelemista tai tiettyjen julkisten varojen käytöstä päättämistä;
8. muistuttaa, että kansalaiskeskusteluilla olisi pyrittävä tarjoamaan ihmisille keinoja ilmaista ajatuksiaan ja huolenaiheitaan; korostaa, että niiden on oltava kannustavia, osallistavia, avoimia, harkittuja, ylikansallisia, vastuullisia, tehokkaita, näkyviä ja houkuttelevia;
9. tähdentää, että mahdollisimman monen kansalaisen tavoittamiseksi on noudatettava osallistavaa lähestymistapaa; korostaa, että osallistujien valinnassa olisi varmistettava väestön tasapuolinen edustus, jotta yhteiskunnan monimuotoisuus otetaan täysin huomioon;
10. korostaa, että kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla olisi oltava merkittävä rooli osallistumisvälineissä; painottaa, että tällaisten välineiden onnistuminen edellyttää alueiden komitean (AK) ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean (ETSK) osallistumista;
11. korostaa, että kansalaiskeskustelujen tarkoituksesta on tiedotettava alusta alkaen, jotta ne olisivat tehokkaita;
12. muistuttaa, että ennen näiden keskustelujen käynnistämistä EU:n toimielinten on sitouduttava seuraamaan niiden tuloksia toimivaltansa ja lainsäädäntömenettelyjen mukaisesti; panee merkille, että kansalaisten pettymys johtuu usein siitä, että poliitikot lupaavat liikaa ja tekevät liian vähän;
13. korostaa, että osallistumisprosessin tulokset on määriteltävä tarkasti, jotta niihin voidaan kohdistaa oikeudellisesti sitovia seurantatoimia; ehdottaa, että osallistujille olisi annettava kirjallista palautetta tällaisten toimien päätyttyä, koska he varmistavat toimielinten vastuuvollisuuden ja tällaisten prosessien uskottavuuden;
14. katsoo, että kansalaisten osallistumisprosesseissa on noudatettava mahdollisimman suurta avoimuutta;
15. korostaa tarvetta luoda kansalaiskeskusteluille asianmukainen seurantamekanismi, jotta kansalaisten panos voidaan ottaa vakavasti; ehdottaa, että osana jatkotoimia tulokset voitaisiin muuntaa valiokunta-aloitteiksi mietinnöiksi ja julkisiksi kuulemistilaisuuksiksi ja kansalaiset voitaisiin ottaa mukaan kaikkiin näihin vaiheisiin;
16. ehdottaa riippumattoman kansalaisyhteiskuntafoorumien perustamista seuraamaan prosessia ja sen jatkotoimia EU:n toimielimissä;
17. ehdottaa sellaisen riippumattoman kansalaisyhteiskunnan järjestön tai säätiön perustamista, joka kokoaa yhteen erilaisia demokratia-aloitteita ja jossa keskitytään lisäämään kansalaisten vaikutusvaltaa poliittisessa päätöksenteossa;

18. ehdottaa, että komission ”Kerro mielipiteesi” -sivustosta tulee keskitetty resurssi, joka tarjoaa pääsyn kaikkiin osallistumisvälineisiin;
19. suhtautuu myönteisesti ETSK:n ja AK:n puheenjohtajien ehdotukseen toimielinten välisen työryhmän perustamisesta käsittelemään kansalaisten osallistumista EU:n päätöksentekoprosesseihin;
20. ehdottaa, että pilottihankkeita varten otetaan käyttöön kansalaisten kuulemismekanismi, koska se mahdollistaisi kansalaisten osallistumisen unionin talousarvion menopuolen muotoiluun ja tasoittaisi näin tietä osallistavan talousarvion luomiselle EU:n tasolla;
21. korostaa tarvetta ottaa kansalaiset pysyvästi mukaan EU:n rakenneuudistuksiin uudistamalla Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan mukaista valmistelukuntaa koskevaa menetelmää; ehdottaa, että asiasta keskustellaan Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa;
22. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

PERUSTELUT

Syyt yhteydenpitoon kansalaisten kanssa

Useiden eurobarometri-tutkimusten³ mukaan suuri osa EU:n kansalaisista ei ole tyytyväinen demokratian toimintaan EU:ssa eikä luota sen toimielimiin. Vaikka äänestysprosentti oli vuonna 2019 korkeampi erityisesti nuorten keskuudessa, osallistuminen Euroopan parlamentin vaaleihin on edelleen vähäistä. Suuri osa EU:n kansalaisista kokee, että heitä ei kuulla ja että EU on etäinen taho. Jotta voidaan puuttua tähän näkemykseen etäisyydestä, on ratkaisevan tärkeää ottaa kansalaiset mukaan keskusteluihin EU:n toimintapolitiikoista. Tällaiset valtioiden rajat ylittävät keskustelut ovat olennaisen tärkeitä eurooppalaisen julkisen alueen kehittämiseksi ja EU:n demokraattisen legitimitietin vahvistamiseksi. Tällä hetkellä eurooppalainen kansalaisaloite, kantelut Euroopan oikeusasiamiehelle ja vetoamukset Euroopan parlamentille ovat ainoita alhaalta ylöspäin suuntautuvia välineitä, joiden avulla kansalaiset voivat haastaa EU:n toimintapolitiikat tai toimielimet. Näin ollen kansalaisten kanssa käytävän jatkuvan vuoropuhelun avulla olisi perustettava uusi julkinen foorumi, jolla lisätään heidän vaikutusvaltaansa EU:n päätöksenteossa.

Tavoitteet yhteydenpidolle kansalaisten kanssa

Kansalaisten osallistumisen tavoitteena on lisätä kansalaisten sitoutumista sellaiseen EU:hun, joka vastaa heidän tarpeitaan ja visioitaan. Erityistavoitteilla

- luodaan osallistumisvälineitä, jotka tarjoavat yksittäisille henkilöille mahdollisuuden ilmaista ajatuksiaan ja huolenaiheitaan ja joilla vaikutetaan mielekkäällä tavalla EU:n tulevaisuuden muokkaamiseen;
- tarjotaan mahdollisuuksia keskusteluihin ja pohdintoihin kansalaisten kesken sekä kansalaisten, poliitikkojen, sidosryhmien ja asiantuntijoiden välillä ja mahdollistetaan samalla mielipiteiden ja näkökulmien moninaisuus sekä kansalaisten tasapainoinen ja monipuolinen osallistuminen;
- varmistetaan, että kaikissa osallistumisvälineissä keskitytään EU:n toimintapolitiikkoihin ja että niihin sisältyy valtioiden rajat ylittävää näkemysten vaihtoa eri jäsenvaltioiden kansalaisten välillä;
- kehitetään pysyviä osallistumismekanismeja, joista tulee säännöllisiä ja toistuvia käytäntöjä ja jotka ovat erottamaton osa EU:n päätöksentekoprosessia.

Kokemukset osallistavista aloitteista

EU:n toimielimet ovat viime vuosina toteuttaneet erilaisia aloitteita kansalaisten aktivoimiseksi. Esimerkkeinä voidaan mainita komission järjestämä Euroopan tulevaisuutta koskeva verkkokuuleminen ja parlamentin isännöimä joka toinen vuosi järjestettävä Euroopan nuorisotapahtuma. EU:n elimet ovat myös järjestäneet kansalaiskuulemisia, kuten AK:n toteuttamaa ”Pohdintoja Euroopasta” -kuulemisaloitetta ja ETSK:n järjestämiä kansallisia kuulemisia, joita kutsutaan ETSK:n kuulemisiksi Euroopan tulevaisuudesta. Kansallisella tasolla jäsenvaltiot ovat samanaikaisesti järjestäneet ”eurooppalaisia kansalaiskuulemisia” omissa maissaan. Muita eri hallintotasoilla toteutettuja osallistavia aloitteita analysoidaan

³ Ks. esimerkiksi Eurobarometri-kysely EB93, 2020.

äskettäin julkaistussa EPRS:n tutkimuksessa⁴. On myös kansalaisliikkeiden järjestämiä hankkeita, kuten ”European HomeParliaments”⁵, jonka ”Pulse of Europe” on käynnistänyt.

Suurin urakka EU:n tasolla tapahtuvan kansalaisten osallistumisen hyväksi tehdään Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa, josta olisi tultava mahdollisuus ottaa kansalaiset tiiviisti mukaan alhaalta ylöspäin suuntautuvaan toimintaan, mikä on tärkeä edellytys sen onnistumiselle. Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi tarjoaa arvokasta kokemusta laajamittaisesta yhteydenpidosta kansalaisten kanssa, mikä tarjoaa eväitä tulevaisuutta varten.

Nykyisten osallistumisvälineiden puutteet

Eurooppalainen kansalaisaloite on osallistavan demokratian tärkeä väline. Eurooppalaista kansalaisaloitetta koskevissa riippumattomissa arvioinneissa kuitenkin todetaan, että sen oikeudelliset ja poliittiset vaikutukset ovat olleet minimaaliset⁶. Vuodesta 2012 lähtien on rekisteröity 76 eurooppalaista kansalaisaloitetta, mutta vain kuusi niistä on saavuttanut miljoonan allekirjoituksen vähimmäismäärän ja päässyt siis komission käsiteltäväksi. Se, että velvoite toteuttaa jatkotoimia menestyksekkäiden eurooppalaisten kansalaisaloitteiden johdosta puuttuu, on yksi syy siihen, että välineen vaikutukset ovat rajalliset.

Euroopan oikeusasiamies, jonka tehtävänä on parantaa kansalaisten suojelua tapauksissa, joissa esiintyy hallinnollisia epäkohtia EU:n tasolla, edistää osaltaan avoimuutta ja demokraattista vastuuvollisuutta EU:n päätöksenteossa ja hallinnossa. Hänen tehtävänä ei kuitenkaan ole lisätä kansalaisten osallistumista EU:n päätöksentekoon. Lisäksi Euroopan oikeusasiamiehen roolia ei useinkaan ymmärretä tai tunneta paikallisella ja kansallisella tasolla.

Euroopan parlamentille esitetyt vetoamukset ovat koko ajan suosituimpi väline, kun halutaan haastaa EU:n lainsäädännön soveltamista. Vetoamusten vaikutus EU:n päätöksentekoon on kuitenkin melko vähäinen, sillä niiden tavoitteena ei ole kansalaisten osallistuminen EU:n lainsäädäntöprosesseihin.

SEU-sopimuksen 11 artiklan 3 kohta velvoittaa komission kuulemaan asianomaisia osapuolia laajamittaisesti varmistaakseen unionin toimien johdonmukaisuuden ja avoimuuden. Tämän vuoksi komissio järjestää verkossa julkisia kuulemisia, jotta kansalaiset voivat antaa palautetta EU:n toimintapolitiikoista ja lainsäädännöstä, mikä on tarkoitus ottaa huomioon päätöksenteossa. Vaikka osallistuminen on avoinna kaikille kansalaisille, komissio määrittää yleensä kohderyhmän kyseessä olevan toimintapolitiikan perusteella, joten osallistujat ovat enimmäkseen järjestäytyneitä eturyhmiä. Lisäksi komissio valitsee itse aiheensa julkisiin kuulemisiin.

SEU-sopimuksen 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti komissio järjestää kansalaiskeskusteluja, joissa kansalaiset kokoontuvat yhteen EU:n toimielinten ja laitosten edustajien sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten poliitikkojen kanssa. Vaikka kuka tahansa voi osallistua, nämä tapahtumat houkuttelevat kansalaisia, jotka ovat jo kiinnostuneita EU-

⁴ The practice of democracy – A selection of civic involvement initiative, EPRS:n tutkimus, kesäkuu 2020.

⁵ <https://homeparliaments.eu>

⁶ https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/509982/IPOL_STU%282014%29509982_EN.pdf

https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/519240/IPOL_STU%282015%29519240_EN.pdf

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/615666/EPRS_STU\(2018\)615666_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/615666/EPRS_STU(2018)615666_EN.pdf)

politiikasta. Koska kokoukset koostuvat pääasiassa kysymyksistä ja vastauksista, ne eivät johda todelliseen näkemystenvaihtoon. Kansalaisilta saatua palautetta ei myöskään hyödynnetä EU:n päätöksenteossa. Sen vuoksi kansalaiskeskustelujen tarkoituksena on pikemminkin tiedottaa kansalaisille kuin käydä heidän kanssaan kunnon keskustelua, joka vaikuttaa EU:n poliittiseen asialistaan.

Pysyvien osallistumismekanismien kehittäminen

Nykyiset osallistumisvälineet eivät tarjoa kansalaisille kovinkaan tehokkaita keinoja vaikuttaa EU:n päätöksentekoon eikä niiden avulla hyödynnetä kansalaisten osallistumisen koko potentiaalia EU:n demokraattisen legitimitetin vahvistamiseksi. Kansalaisten osallistumista koskevien pysyvien mekanismien kehittämiseksi olisi perustettava toimielinten välinen työryhmä, kuten AK:n ja ETSK:n puheenjohtajat ovat ehdottaneet. Säännöllisesti järjestetyt kansalaiskeskustelut voisivat palvella eri tarkoituksia, kuten vuotuisten poliittisten tai lainsäädännöllisten painopisteiden määrittämistä, tiettyjä kysymyksiä koskevien konkreettisten ehdotusten laatimista, säännöllistä keskustelua institutionaalisista kysymyksistä (kuten kärkiehdokasjärjestelmä tai ylikansalliset vaalilistat) tai tiettyjen julkisten varojen käytöstä päättämistä;

Jokaiseen tällaiseen toimeen tarvittaisiin erityinen rakenne, joka olisi mukautettava kansalaisten osallistumista silmällä pitäen. Rakenteen valinta on erityisen tärkeää EU:n tasolla, koska EU-asiat ovat monimutkaisia ja koska EU:n toimielinten toiminnasta ja päätöksenteosta ei yleensä ole riittävästi tietoa. Kansalaiskasvatuksen eurooppalaista ulottuvuutta on vahvistettava, jotta kansalaisten osallistuminen olisi mahdollista.

Pysyvien osallistumismekanismien vaiheet

Valmisteluvaihe

Jotta mahdollisimman monet kansalaiset saataisiin mukaan toimintaan, on noudatettava osallistavaa lähestymistapaa. Kansalaisten osallistumisen olisi katettava EU:n kansalaisten lisäksi myös EU:n alueella asuvat henkilöt. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä nuorten osallistumiseen. Osallistujien valinnassa olisi varmistettava, että erilaisia ikäryhmiä, sukupuolia, sosioekonomisia ja koulutuksellisia taustoja edustavat henkilöt, myös vähemmistöt, ovat tasapuolisesti edustettuina, jotta yhteiskunnan monimuotoisuus otetaan täysimääräisesti huomioon. Osallistujien on tultava eri asuinmaista, myös maaseutu- ja syrjäisiltä alueilta sekä EU:n ehdokasmaista. Lisäksi näihin toimiin olisi otettava mukaan henkilöitä, joilla on erilaisia näkemyksiä EU:sta.

Kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla olisi oltava merkittävä rooli osallistumisvälineissä, sillä ne voivat tavoittaa kaikenlaiset kansalaiset, myös marginalisoituneet ryhmät. Tällaisten välineiden onnistuminen edellyttää myös AK:n ja ETSK:n osallistumista. Lisäksi olemassa olevat EU:n verkostot ja virastot olisi otettava mukaan tällaiseen toimintaan liittyvän tietoisuuden lisäämiseksi ja siihen osallistumisen helpottamiseksi, erityisesti kansalaisyhteiskuntaa koskevalla yleissopimuksella, joka koostuu kansallisten foorumien ja verkostojen muodostamien yhdistysten eurooppalaisista foorumeista.

Saattaisi olla hyödyllistä, että kansalaiset otetaan alusta alkaen mukaan tällaisten mekanismien suunnitteluun. Heillä voisi olla mahdollisuus vaikuttaa prosessin laajuuteen ja

rakenteeseen sekä sen jatkotoimiin. Heidän olisi ennen kaikkea voitava määrittää asialista ja priorisoida käsiteltävät asiat. Kansalaisten varhainen osallistuminen lisää toiminnan legitimiyyttä. Se voi myös parantaa yleisön ymmärrystä ja tietoisuutta välineistä.

Erityyppisten osallistujien saaminen mukaan edellyttää verkossa ja verkon ulkopuolella käytettävien menetelmien yhdistelmää. Olisi turvaututtava jo olemassa oleviin kansalaisten osallistumista koskeviin verkkovälineisiin. Komission ”Kerro mielipiteesi” -sivustosta voisi tulla keskitetty resurssi, joka tarjoaa pääsyn kaikkiin osallistavan demokratian välineisiin. Henkilökohtaisia tapahtumia olisi järjestettävä kaikkialla EU:ssa, myös maaseudulla ja syrjäisillä alueilla.

Kansalaiskeskustelujen tehokkuuden varmistamiseksi on tärkeää tiedottaa niiden tarkoituksesta alusta alkaen. Ennen niiden aloittamista EU:n toimielinten on sitouduttava seuraamaan kansalaisten osallistumisen tuloksia, jotta vältetään pettymys ja turhautuminen prosessin lopussa.

Täytäntöönpanovaihe

Keskustelunaiheiden ei pitäisi olla liian epämääräisiä, vaan niissä olisi keskityttävä tiettyihin poliittisiin kysymyksiin. Niiden on kuuluttava EU:n toimivallan piiriin ja niissä on kunnioitettava täysmääräisesti EU:n arvoja. Keskustelut olisi jäseneltävä selkeästi käsiteltävien aiheiden mukaan. Osallistujien olisi saatava tukea asiantuntijoilta, jotka voisivat antaa ohjausta ja apua esittelemällä aiheita tai arvioimalla ehdotuksia. Keskusteluja olisi ohjattava neutraalisti rajoittamatta kuitenkaan keskustelun kulkua. Keskustelua voitaisiin käydä myös aiheeseen puolueellisesti suhtautuvien kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden välillä, ennen kuin kansalaiset käsittelevät asiaa ja päättävät keskustelun.

Kansalaisten osallistumisprosesseissa on noudatettava mahdollisimman suurta avoimuutta. Tilaisuudet olisi lähetettävä suoratoistona, nauhoitettava ja asetettava julkisesti saataville. Asiaan liittyvät asiakirjat olisi julkaistava kaikilla EU:n virallisilla kielillä. Kansalaiskeskusteluista on tiedotettava paikallisella, kansallisella ja EU:n tasolla käyttämällä kaikkia saatavilla olevia analogisia ja digitaalisia välineitä. Lisäksi kansalaiskeskusteluilla olisi oltava oma visuaalinen ilme, ja niissä olisi käytettävä yhtä monikielistä verkkofoorumia.

Seurantavaihe

Osallistumismekanismien tulokset on määriteltävä tarkasti, jotta niihin voidaan kohdistaa oikeudellisesti sitovia seurantoimia. Osallistujille olisi annettava kirjallinen palaute prosessin päätyttyä. EU:n toimielinten olisi selitettävä yksityiskohtaisesti, mitkä kansalaisten ehdotuksista hyväksytään ja mitkä hylätään, ja perusteltava päätöksensä. Tällainen palaute takaa toimielinten vastuuvollisuuden ja prosessin uskottavuuden.

Lisäksi tuloksia voitaisiin esitellä kansalaisille samanlaisessa ympäristössä kuin demokratiafestivaalit, joihin osallistuu EU:n toimielinten ja kansalaisjärjestöjen edustajia. Jatkotoimiin voisi kuulua prosessin tulosten muuntaminen valiokunta-aloitteisiksi mietinnöiksi tai julkisiksi kuulemistilaisuuksiksi.

Riippumaton kansalaisyhteiskuntafoorumi olisi perustettava seuraamaan prosessia ja sen jatkotoimia EU:n toimielimissä. Foorumin olisi koostuttava kansalaisyhteiskunnan

organisaatioista kaikissa jäsenvaltioissa, ja sitä olisi pyydettyä antamaan säännöllisesti palautetta koko prosessin ajan päättyen loppuraporttiin. Lisäksi näihin keskusteluihin olisi osoitettava riittävästi EU:n varoja.

Kansalaisten kuulemiset pilottihankkeita koskevista ehdotuksista

Jotta voitaisiin lanseerata idea osallistavasta talousarviosta EU:n tasolla, voitaisiin ottaa käyttöön mekanismi pilottihankkeita koskevaa kansalaisten kuulemistä varten.

Pilottihankkeiden avulla parlamentti, komissio ja neuvosto voivat ehdottaa uusia budjettikohtia unionin vuotuisen talousarvioon sellaisten uusien ideoiden ja hankkeiden rahoittamiseksi, joille ei ole oikeusperustaa (edellyttäen, että toimet kuuluvat unionin toimivaltaan). Kuulemisprosessissa olisi varmistettava, että kansalaiset tai kansalaisyhteiskunta voivat tehdä ehdotuksia pilottihankkeiksi EU:n toimielinten jo ilmoittamiin ehdotuksiin.

LIITE: LUETTELO YHTEISÖISTÄ TAI HENKILÖISTÄ, JOILTA ESITTELIJÄ ON SAANUT TIETOJA

Seuraavan luettelon laatiminen on täysin vapaaehtoista, ja esittelijä on siitä yksin vastuussa. Esittelijä on saanut tietoja seuraavilta yhteisöiltä tai henkilöiltä valmistellessaan mietintöluonnosta:

Yhteisö ja/tai henkilö
Citizens Take Over Europe
Civil Society Europe
Democracy International
European Citizens' Initiative e.V.
European Committee of the Regions (CIVEX Commission)
European Democracy Lab
European Economic and Social Committee
European House, Hungary
European Ombudsman
Europe's People's Forum
Pulse of Europe
RegioParl
Values Unite
Young European Federalists